

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет спеціальної освіти
Кафедра спеціальної педагогіки та інклюзії

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Перший проректор

С. Набока

«21» червня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

мова навчання – українська

Слов'янськ – 2022 р

Розробник:

Омельченко М.С. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Татьянчикова І.В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Дичко В.В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри здоров'я людини та фізичного виховання ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії.

Протокол № 11 від «27» червня 2022 р.

в.о. завідувача кафедри

доц. Омельченко М.С.

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення

доц. І. В. Кушакова

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р. , протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	обов'язкова	обов'язкова
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	3-й	3-й
	Семестр	
	5-й	5-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3 самостійної роботи здобувача – 3	16 год.	4 год.
	Практичні, семінарські	
	32 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	42 год.	80 год.
	Вид контролю: залік	Вид контролю: залік

Мета вивчення навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» полягає у розкритті теоретико-методологічних і практичних основ впровадження інклюзивної форми навчання у загальноосвітні навчальні заклади; формування у здобувачів знань і уявлень про особливості організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами на заняттях з інформаційної освіти у загальноосвітньому просторі, вміння працювати зі спеціальною літературою.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання,
методів контролю з навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта»**

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	<p>ПРН-06. Організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; проводити профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів, уміти надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН-14. Організовувати освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових</p>	<p>Метод проблемного викладення матеріалу, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, кейс-метод, метод проєктів, створення ситуацій зацікавленості, аналіз статистичних звітів та іншої статистичної документації, метод інтерв'ю, самостійна робота.</p>	<p>Усний фронтальний контроль, письмовий індивідуальний контроль, тестування, метод самоконтролю, залік.</p>

	<p>особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.</p> <p>ПРН-15. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток та оцінювання здобувачів з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.</p>		
--	--	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Денна форма				Заочна форма			
	Кількість годин				Кількість годин			
	усього	лек.	прак т.	с.р.	усього	лек.	прак т.	с.р.
Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	11	2	4	5	14	2	2	10
Тема 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.	11	2	4	5	14	2	2	10
Тема 3. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.	16	2	4	5	12	-	2	10
Тема 4. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.	11	2	4	7	10	-	-	10
Тема 5. Індивідуально-навчальний план та його складові.	11	2	4	5	10	-	-	10
Тема 6. Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами.	11	2	4	5	10	-	-	10
Тема 7. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами на уроках біології та основ здоров'я.	16	2	4	5	10	-	-	10
Тема 8.	16	2	4	5	10	-	-	10

Диференційоване викладання на заняттях з біології та основ здоров'я як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів.								
Разом: 90	90	16	32	42	90	4	6	80

4. Програма навчальної дисципліни.

4.1. Теми лекцій.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	2	2
2	Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	2	2
3	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.	2	-
4	Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.	2	-
5	Індивідуально-навчальний план та його складові.	2	-
6	Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами.	2	-
7	Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами на заняттях з біології та основ здоров'я.	2	-
8	Диференційоване викладання на заняттях з біології та основ здоров'я як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів.		-
Разом:		14	4

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти й інклюзії.	2	2
2	Соціальна та медична моделі порушень.	2	2
3	Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.	2	2
4	Дослідження процесів оновлення галузі спеціальної освіти в Україні.	2	-
5	Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти.	2	-
6	Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Педагоги як провідники змін. Інтеграція та інклюзія.	2	-
7	Поняття «дитина з особливими освітніми потребами». Основні категорії дітей з особливими освітніми потребами.	2	-
8	Співробітництво – основа роботи з батьками. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в соціокультурне середовище.	2	-
9	Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.	2	-
10	Інклюзивна освіта в умовах воєнного стану.	2	-
11	Складання індивідуального навчального плану. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.	2	-
12	Проблема готовності дитини з особливими освітніми потребами до оволодіння знаннями з біології та основ здоров'я.	2	-
13	Особливості дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами.	2	-
14	Сучасні технології оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.	2	-
15	Диференціація змісту, процесу і завдань психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами на уроках біології та основ здоров'я.	2	-
16	Взаємозв'язок диференційованого викладання та оцінювання на уроках біології та основ здоров'я.	2	-
Разом:		32	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Дослідження історичного підґрунтя інклюзивної освіти як моделі соціального устрою	5	10
2	Дослідження системи спеціальної освіти в Україні: недоліки та переваги.	5	10
3	Можливості корекційно-розвивальної роботи як складової інклюзивного навчання.	5	10
4	Дослідження курикулуму навчального та корекційно-розвивального процесів.	7	10
5	Складання індивідуально-навчального плану та забезпечення його складових.	5	10
6	Дослідження сутності оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами.	5	10
7	Дослідження особливостей безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами на заняттях з біології та основ здоров'я	5	10
8	Забезпечення диференційованого викладання на заняттях з інформаційної освіти як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів.	5	10
Разом:		42	80

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
75 – 89 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	

26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Для визначення критеріїв оцінювання для отримання заліку потрібно зважати на такі загальні положення: на оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру; оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

6. Засоби діагностики результатів навчання

1) усні опитування на практичних заняттях – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда (оцінюється рівень розуміння здобувачем теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки домашнього завдання);

2) перевірка практичних завдань на практичних заняттях – письмове тестування; вирішення дослідницьких задач; в тому числі перевірка вміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань; перевірка результатів виконання завдань для самостійної роботи.

3) залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, шляхом

виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку
екзаменаційної сесії.

7. Рекомендована література

ОСНОВНА:

1. Аргіропулос Д. Інклюзивна педагогіка : навч. посіб. / Д. Аргіропулос, Н. Тарнавська. Житомир : О. О. Євенок, 2020. 248 с.
2. Калічак Ю. Підготовка майбутніх педагогів до організації міжособистісної взаємодії в умовах інклюзивного освітнього простору : навч.-метод. посіб. / Юрій Калічак, Світлана Чупахіна. Дрогобич : Ред.-вид. від. Дрогоб. держ. пед. ун-ту, 2019. 78 с.
3. Манжос Е. О. Інклюзивна освіта на сучасному етапі розвитку освітньої галузі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019 р., № 62, Т. 1. С. 59-62. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/62/part_1/13.pdf
4. Мехед О. Б. Створення здоров'язбережувального освітнього середовища у контексті інклюзивного навчання [Електронний ресурс] / О. Б. Мехед, С. В. Рябченко, Н. В. Тюпіна. Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. 2020. Вип. 6. С. 96-101. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2020_6_20
5. Мехед О. Б., Мірошник В. І. Підготовка майбутніх вчителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності в контекст інклюзивної освіти [Електронний ресурс]. Секція II «Освіта і гуманітарні науки в умовах інклюзії». 2022. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2020_7_22
6. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навч. посіб. Київ: ТОВ «Агенство «Україна». 2019. 300 с.
7. Прохоренко Л.І., Орлов О.В. Діти з особливими потребами в умовах кризових викликів навчання і супровід. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2021. 3(2). URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-11>

ДОПОМІЖНА

1. Бондаренко З. П., Ткач А. О. Проблематика дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. URL: <http://czvestnic.info/pdf/290878.pdf>
2. Бондар Т. І. Інклюзивна освіта в США та Канаді: тенденції розвитку : монографія / Т. І. Бондар ; [наук. ред. А. І. Кузьмінський]. Черкаси : Третяков О. М. [вид.], 2018. 511 с.

3. Зарицька В. В. Психологія комунікативної толерантності в умовах інклюзивного навчання : монографія / Валентина Зарицька, Віра Лапа. Херсон : Гельветика, 2019. 209 с.
4. Казачінер О.С. Інклюзивна освіта в англомовних країнах : [посібник]. Харків : Основа, 2018. 79 с.
5. Козіброда Л. Основні моделі організації інклюзивної освіти в умовах загальноосвітньої школи (початок ХХІ ст.). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2020, № 8 (102). С. 15-27.
6. Литвин І. М., Басик В. В., Гавриленко Т. Л., Галушко М. І. Розвиток професійних компетентності педагогічних працівників, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посібн. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП ЧОР», 2020. 80 с. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/316.pdf
7. Миронова С. П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Астон, 2020. 175 с.
8. Педагогіка здоров'я як основа розвитку потенціалу особистості : колективна моногр. / В. А. Гладуш, Н. В. Зимівець, З. П. Бондаренко, Л. М. Ніколенко та ін. Дніпро : ЛІРА, 2020. 384 с.
9. Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з інтелектуальними порушеннями/навчально-методичний посібник / авт.: О. В. Чеботарьова, Г. О. Блеч, І. В. Гладченко, С. В. Трикоз, І.В. Сухіна, Н. А. Ярмола.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової – К., ІСПП імені Миколи Ярмченка НАПН України, 2018. – 123 с.
10. Садова І.І. Інклюзія у закладах загальної середньої освіти України: тенденції розвитку : монографія. Дрогобич : Посвіт, 2020. 447 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Віртуальна поліклініка “Швидка допомога”. Розділ “Діти: психологічні проблеми” – <https://dopomoha.kiev.ua/forum326/list.php?f=18>
2. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» – www.education-inclusive.com/uk/index.php
3. Нова Українська Школа. Смарт освіта. – <https://nus.org.ua/articles/portal-inklyuzyvnoyi-osvity-yak-batkam-podaty-zayavu-do-irts-onlajn-i-ne-tilky-karta-irts-2/>
4. Портал ІРЦ – <https://ircenter.gov.ua/>
5. Сайт Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» – <http://ussf.kiev.ua/index.php?go=Inklus&id=4>

6. Сайт інституту спеціальної педагогіки АПН України – <https://ispukr.org.ua/>
7. Сайт Міністерства освіти і науки України – <https://mon.gov.ua/ua>
8. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Інклюзивна політика. – <https://nus.org.ua/articles/portal-inklyuzyvnoyi-osvity-yak-batkam-podaty-zayavu-do-irts-onlajn-i-ne-tilky-karta-irts-2/>
9. Kids Unity “Єдність дітей” портал для дітей з особливими потребами та їх батьків – <http://www.kidsunity.org/>

9. Посилання на дистанційний курс

<http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2562>